

טז אלֵּין מְעֲרָעֵי כְּנֻשְׁתָּא
 רְבֵרְבֵי שְׁבֻטֵי אֲבֹתָהוֹן רִישֵׁי
 אֶלְפֵיֵא דִישְׂרָאֵל אֲנֹן: יז וְדָבַר
 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יֵת גְּבֻרֵיֵא הָאֱלֵיֵן
 דִּי אֲתַפְּרְשׁוּ בְשִׁמְהֵן: יח וַיֵּת
 כָּל כְּנֻשְׁתָּא אֲכַנְשׁוּ בְּחֹד
 לְיִרְחָא תַנְיָנָא וְאֲתִיחְסוּ עַל
 זִרְעֵיהֶוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן
 בְּמִנְיַן שְׁמֵהֶן מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין
 וּלְעֵלָא לְגַלְגַּלְתָּהוֹן: יט כְּמָא
 דִּי פִקִּיד יֵי יֵת מֹשֶׁה וּמִנְגֹן
 בְּמִדְבָּרָא דְסִינַי: כ וְהָוּ בְּנֵי
 רְאוּבֵן בְּיֹכְרָא דִישְׂרָאֵל
 תּוֹלְדֵיהֶוֹן לְזִרְעֵיהֶוֹן לְבֵית
 אֲבֹתָהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמֵהֶן
 לְגַלְגַּלְתָּהוֹן כָּל דְּכוּרָא מִבֶּר

טז אֵלֶּה (כתיב קריאי) קְרוּאֵי הַעֲדָה נְשִׂאֵי
 מִטּוֹת אֲבוֹתָם רֵאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:
 יז וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
 אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת: יח וְאֵת כָּל־הַעֲדָה
 הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתְּלְדוּ עַל־
 מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְגַלְגַּלְתָּם: יט כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה יְדוּהָ אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר
 סִינַי: ס שְׁנֵי כ וַיִּהְיוּ בְנֵי־רְאוּבֵן בְּכֹר
 יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם

(16) These were the ones called upon [as representatives] of the Congregation, the leaders of their fathers' tribes; they are the heads of Israel's thousands. (17) So Moshe and Aharon took these men who had been singled out by name, (18) And they assembled the entire Congregation on the first day of the second month, and they substantiated their tribal lineage according to their fathers' household. A head-count by name [was made of every male] from twenty years old and upwards. (19) Just as the Lord had commanded Moshe, so did he count them in the Sinai Desert. (20) The sons of Reuvein, firstborn of Israel, their offspring by their families, according to their fathers' household, a head-count by name of

RASHI

(16) **These were the ones called upon** — [These were the men] who were called upon [to represent each tribe] for every important matter concerning the congregation.

(17) **These men** — namely, those twelve tribal leaders **Who had been singled out here to Moshe by name.** (18) **And they substantiated their tribal lineage** —

They brought official family documents of their lineage, and witnesses to confirm their birth pedigree, so that each individual would be able to trace his genealogy to a particular tribe.

רש"י

(טז) אֵלֶּה קְרוּאֵי הַעֲדָה. הַנְּקָרָאִים לְכָל דְּבַר חֲשִׁיבוֹת שְׁבַעֲדָה: (יז) הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה. אֵת שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי נְשִׂאִים הִלְלוּ. אֲשֶׁר נִקְּבוּ, לוֹ כַּאֲן בְּשִׁמּוֹת: (יח) וַיִּתְּלְדוּ עַל־מִשְׁפַּחְתָּם. הִבִּיאוּ סִפְרֵי יְחוּסֵיהֶם וְעַדִּי חֹזֶקת לְדָתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהִתְיַחֵס עַל הַשְּׁבֻט:

עשרין שנין וילעלא כל נפק
חילא: כא מניניהון לשבטא
דראובן ארבעין ושתא אלפין
וחמש מאה:

בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת לְגִלְגָּלְתֶּם כָּל־זָכָר מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צְבֵא:
כא פְּקֻדֵיהֶם לַמִּטֶּה רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבַּעִים
אַלֶּף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת: פ

every male from twenty years old and upwards, all those who go out to the legion, as follows: (21) The tally of Reuvein's tribe came to forty-six thousand, five hundred.

PROPHETS Hoshea 2

טו בכן הא אנא משעבד לה
לאורייתא ואעבד לה נסין
וגבורין כמא דעבדית לה
במדברא וביד עבדי נבייא
אמליל תנחומין על לבהא:
יז ואמני לה ית פרנסהא מתמן
וית מישר עכור לתחמודי
נפש ויתנהון תמן למימרי
כיומי קדם ואף אנא אעביד

להון נסין וגבורין כיום מסקהון מארעא דמצרים: יח ויהי בעדנא ההיא אמר יי תתנהון לפולחני ולא
תפלהון עוד לטעות עממיא: יט ואעדי ית שום טעות עממיא מפומהון ולא יהי דכרן

(16) Therefore, behold I will seduce her and lead her to the desert and I will speak to her heart. (17) And I will give her vineyards to her, from there and from the valley of trouble a door of hope and she will dwell there as in the days of her youth and as on the day of her ascent from the land of Egypt. (18) And it shall be on that day, says the Lord, you shall call Me Ishi [my husband] and you shall no longer call Me Baali [my master]. (19) And I will remove the

RASHI

(17) **Her vineyards** — *Her managers and leaders. The valley of trouble* — *The depth of the exile. שמה וענתה שמה* — *An expression of dwelling. As in the days of her youth* — *When she dwelt in Egypt many days. And as on the day of her ascent* — *When she cried out to Me from the Egyptian bondage and I redeemed her. So, too, now, you shall call Me my husband; you will serve Me out of love and not out of fear.*

נביאים הושע פרק ב

טו לכן הנה אנכי מפתיה והלכתיה המדבר ודברתי
על-לבה: יז ונתתי לה את-פרמיה משם ואת-עמק
עכור לפתח תקוה וענתה שמה כימי נעוריה וכיום
עלותה מארץ-מצרים: יח והיה ביום-ההוא נאם-
ידיה תקראי אישי ולא-תקראי לי עוד בעלי:
יט והסרתי את-שמות הבעלים מפיה ולא-יזכרו

רש"י

(יז) בְּרַמְיָהּ. פְּרִנְסִיָּה וּמְנַהֲיָנָה: עֵמֶק עֹכּוֹר. עוֹמֵק
הַגְּלוּת: וְעֲנָתָה שְׁמָהּ. לְשׁוֹן דִּירָה: כִּימֵי נְעוּרֶיהָ.
שִׁישְׁבָה בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים: וְכִיּוֹם עֲלוֹתָהּ.
שְׁעָקָה אֵלַי מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ שְׁעֵבוֹד וְגֵאֲלִיתִיָּהּ בֵּן גַּם
עִתָּה תִקְרָאִי אִישִׁי תַעֲבֹדוּנִי מֵאֲהָבָה וְלֹא מִיִּרְאָה:

עוֹד בְּשָׁמַיִם: כ וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית בַּיּוֹם הַהוּא
 עִם־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעִם־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרִמֵּשׁ הָאֲדָמָה
 וְקִשְׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה אֲשַׁבֵּר מִן־הָאָרֶץ
 וְהַשְּׁפָתַיִם לִבְטָח: כא וְאֲרֻשְׁתִּיךָ לִי לְעוֹלָם
 וְאֲרֻשְׁתִּיךָ לִי בְצַדִּיק וּבִמְשֻׁפֵּט וּבַחֲסֵד וּבְרַחֲמִים:

לְעוֹלָם וְאֲקִימְנִכּוֹן קְדָמִי בְּקוֹשֵׁטָא וּבְדִינָא וּבַחֲסֵדָא וּבְרַחֲמִי:

names of baalim from her mouth and they shall no longer be mentioned by their name. (20) And I will make a covenant for them on that day with the beasts of the field and with the birds of the sky and the crawling things of the earth. And the bow, the sword, and war, will I banish from the Land and I will lay them down in safety. (21) And I will betroth you to Me forever and I will betroth you to Me with righteousness and with justice, with lovingkindness and with compassion.

RASHI

רש"י

(19) **And they shall no longer be mentioned** — *Israel shall no longer mention the names of idols.* (21) **וארשתיך לי** — *And I will betroth you to Me. With righteousness and with justice* — *which you practice. With lovingkindness and with compassion* — *which will come to you from Me.*

(יט) וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד. יִשְׂרָאֵל בְּשָׁמַיִם שֶׁל ע"ג:
 (כא) וְאֲרֻשְׁתִּיךָ לִי. וְאֲקַדֵּשׁ אוֹתְךָ לִי: בְּצַדִּיק
 וּבִמְשֻׁפֵּט. שְׂתַתְּנֶנְהוּ בְּהוֹ: וּבַחֲסֵד וּבְרַחֲמִים. שְׂיָבֹא
 לְךָ מֵאֵתִי:

WRITINGS Proverbs 30

כתובים משלי פרק ל

כג תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבְעַל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ
 גְּבֻרָתָהּ: כד אַרְבַּעָה הֵם קִטְנֵי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים
 מִחֲכָמִים: כה הַנְּמָלִים עִם לֹא־עֹז וַיִּכְנֹוּ בְּקִיץ
 לַחֲמָם: כו שְׁפָנִים עִם לֹא־עֲצוּם וַיִּשְׂימוּ בַּסֵּלַע
 וּמִתְקַנְיִן בְּקִיטָא מִיכְלָהוֹן: כז וַחֲנָסִי דְעַמְהוֹן לָא תְקִיף וְעַבְדִּין לְהוֹן בֵּיתָא בְּקַתְרִין:

(23) Under a hated woman who is married and a maid who inherits her mistress.
 (24) There are four small creatures on earth, yet they are exceedingly wise.
 (25) The ants are not a nation of strength, yet they prepare their food in the summer. (26) Rabbits are not a mighty nation, yet they make their home in the

RASHI

רש"י

(26) **In the rock** — *between the rocks.*

(כו) בַּסֵּלַע. בֵּין הַסְּלָעִים:

ביתם: כו מלך אין לארבה ויצא הצץ כלו: כח שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך:
 כו וקמצי דמלכא לית להון ומתכנשין כלהון כחדא:
 כח ואקמתא דמסככא בידהא ועמדא בביתא דמלכי:

rock. (27) The locust has no king, yet they all go out in a single swarm. (28) The spider grasps [the wall] with its [own] hands [and dwells there], though it is in the palace of the king.

RASHI

רש"י

(27) ויצא הצץ — [as an] army and the Midrash explains these verses in a different manner.

(כו) ויצא הצץ. היילות ומדרש אגדה מפרש כל הפסוקים בענין אחר:

Mishnah Sanhedrin, chapter 4

משנה סנהדרין פרק ד

(1) Both civil and capital cases require inquiry and examination. As it is written: "One and the same law will be exacted for you." (Leviticus 24:22) [Thus, the Torah compares civil and capital cases. Regarding capital cases it is written: "Then you will inquire and investigate and ask thoroughly. (Deuteronomy 13:15) However, regarding monetary cases involving loans, the Rabbis were more lenient in their examination, so as not to discourage people from lending money.] What is the difference between civil and capital cases? Civil cases [are tried] by three [judges], capital cases by twenty-three; civil cases may be opened [by arguments] either for acquittal or conviction, while capital charges must be opened [by arguments] for acquittal, but may not be opened [by arguments] for conviction. Civil suits may be decided by a majority of one, either for acquittal or conviction; whereas capital charges are decided by a majority of one for acquittal, but [at least] two for conviction. Decisions regarding civil cases may be reversed

א אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה, שנאמר (ויקרא כד) משפט אחד יהיה לכם. מה בין דיני ממונות לדיני נפשות. דיני ממונות בשלשה, ודיני נפשות בעשרים ושלשה. דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין לחובה. דיני ממונות מטין על פי אחד בין לזכות בין לחובה, ודיני נפשות מטין על פי אחד לזכות ועל פי שנים לחובה. דיני ממונות

רבנו עובדיה מברטנורא

א ממונות כו שנאמר משפט אחד יהיה לכם. ובדיני נפשות כתיב (דברים יג) ודרשת וחקרת. וזהו דין תורה אבל אמרו חכמים שאין מאריכין בדרישה וחקירה בדיני ממונות שלא תנעול דלת בפני לזין אלא איכ ראו ב"ד שהדין מרומה. ודרישה וחקירה הוא השאלה בענין בעצמו כגון כמה הלוהו. ומתי הלוהו. ובאיזה ענין הלוהו. ובאיזה מקום הלוהו. ויש מין אחר מן השאלה שנקראת בדיק' ואינו בענין בעצמו. כגון שישאלו לו מה היה כבוש. כלי' שחורים. או

both for acquittal and for conviction; while decisions regarding capital charges may be reversed for acquittal only, but not for conviction. Regarding civil cases, all [including students observing the case] may argue for or against the defendant; regarding capital charges, anyone [including students] may argue in his favor, but not against him [students may not argue against him]. Regarding civil suits, he who has argued for conviction, may [change his mind and] argue for acquittal, and he who has argued for acquittal, may argue for conviction; whereas, in capital charges, one who has argued for condemnation may subsequently, argue for acquittal, but one who has argued for acquittal, may not argue for conviction. [One verse states: "And they shall judge the people **at all times**," (Exodus 18:22) thus, implying that judgement may take place both during daytime and nighttime, while another verse states: Then it will be on the **day** that he bequeaths," (Deuteronomy 21:16) thus, limiting judgment to daytime? Rather] civil cases are tried by day [meaning that they must be initiated by day], but [they may continue into, and be] concluded at night. However, [regarding capital charges the verse states: "Hang them before the sun," (Numbers 25:4) indicating that] capital charges must be tried by day and concluded by day. Civil cases can be concluded on the same day, whether for acquittal or conviction; capital charges may be concluded on the same day for acquittal, but, only on the next day, for conviction. Therefore, [capital] trials are not held on Friday or on the eve of a Festival [since if the verdict is guilty, it must be postponed till the next day and death sentences may not be executed on Shabbat or on a Festival. Delaying the execution until Sunday is considered cruel and is not an option]. (2) In cases of purity and impurity, we begin with [the opinion of] the most eminent [of the judges]; whereas in capital cases, we begin with [the opinion of the least prominent] those [who sit] on the side

מחזירין בין לזכות בין לחובה, דיני נפשות מחזירין לזכות ואין מחזירין לחובה. דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה, ודיני נפשות הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדין חובה. דיני ממונות המלמד חובה מלמד זכות והמלמד זכות מלמד חובה, דיני נפשות המלמד חובה מלמד זכות, אכל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה. דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה, דיני נפשות דנין ביום וגומרין ביום. דיני ממונות גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה, דיני נפשות גומרין בו ביום לזכות וביום שלאחריו לחובה, לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב: **ב** דיני השמאות והטהרות מתחילין מן הגדול, דיני נפשות

רבנו עובדיה מברטנורא

כלים לבנים. עומד היה או יושב בשעה שהלוחו: **פותרים**. משאו ומתנו של דין. בין לזכות בין לחובה: **מחזירין**. סותרין את הדין אחר שגמרוהו וידעו שטעו: **ואין הכל מלמדין חובה**. שאם אמר א' מן התלמידים יש לי ללמד עליו חובה אין שומעין לו: **דנים ביום וגומרים בלילה**. דכתיב (שמות יח) ושפטו את העם בכל עת וכתיב (דברים כא) והיה ביום הנחילו את בניו הא כיצד יום לתחילת דין וליל' לגמר דין: **דנים ביום וגומרים ביום**. דכתיב (במדבר כה) והוקע אותם לה' נגד השמש: **גומרים בו ביום בין לזכות בין לחובה**. דא"ק (ישעיה א) מלאתי משפט צדק ילין בה: **לפיכך אין דנים לא בערב שבת**. שנמצא גמר דינו בשבת ולהשהותו אחר שבת א"א מפני ענוי הדין. ולדונו בו ביום א"א. שאין ארבע מיתות בית דין דוחין את השבת שנאמר (שמות לה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת למד על מחוייבי שריפה שאין שורפין אותן בשבת וה"ה לשאר חייבי מיתות: **ב מן הצד**. מן הקטנים בחכמה שהיו יושבים בצד. דאמר

[benches, since the verse states: לא תענה על רב — nor respond to a disputant, Exodus 23:2) and since the word ריב is spelled as רב, one may read the verse as: Do not dispute a teacher, thus, if we began with the most eminent, no one would be able to argue against him]. All are eligible to try civil suits, but not all are eligible to try capital cases, only Priests, Levites, and Israelites who may [i.e., whose genealogy allows them to] enter into a marriage relationship with the Priesthood. (3) The Sanhedrin [i.e., courts of twenty-three and the court of seventy-two]

were [seated] in the form of a semicircular threshing floor, so that they could see one another [a full circle would necessitate that the litigants would have their backs to some of the judges]; two judicial scribes stood before them, one to the right, the other to the left, writing down the arguments of those who would acquit and those who would convict. Rabbi Yehudah says: [There were] three: One to record the arguments for acquittal, a second, to record the arguments for conviction, and a third, to record the arguments for acquittal and conviction [thus, there are two witnesses to each vote, the *halachah* does not follow Rabbi Yehudah]. (4) And three rows of [twenty-three] scholars [who were judicial candidates, in the event that the court was deadlocked] sat in front of them, each recognizing his own place [sitting in order of superiority in wisdom]. In case [the court was deadlocked and] it was necessary to ordain [another judge], he was appointed from the first [row] in which case, one of the second [row] moved up to the first, one of the third to the second, and a member of the assembled [audience]

מתחילין מן הצד. הכל כשרין לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות, אלא כהנים, לויים, וישראלים המשיאין לפניהם: ג סנהדרין היתה כחצי גרן עגולה, כדי שיהו רואין זה את זה. ושני סופרי הדינין עומדין לפניהם, אחד מימין ואחד משמאל וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין. רבי יהודה אומר, שלשה, אחד כותב דברי המזכין ואחד כותב דברי המחייבין והשלישי כותב דברי המזכין ודברי המחייבין: ד ושלש שורות של תלמידי חכמים יושבין לפניהם, כל אחד ואחד מכיר את מקומו. היו צריכין לסמוך, סומכין מן הראשונה. אחד מן השנייה בא לו לראשונה ואחד מן השלישית בא לו לשנייה, ובוררין

רבנו עובדיה מברטנורא

קרא (שם ג) לא תענה על ריב. וכתוב רב כלומר לא תענה על מופלא שבבית דין ולנטות מדבריו. לפיכך אין שומעין דבריו אלא בסוף: הכל כשרים לדון. ואפילו גר. והוא שתהא אמו מישראל. וממזר נמי היה כשר לדון דיני ממונות: ואין הכל כשרים וכו'. דכתוב (שמות יח) והקל מעליך ונשאו אתך בדומין לך. מה משה רבינו מיוחס אף ב"ד מיוחסים: ג כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואים זה את זה. דאמר קרא (שיר י) שררך אגן הסהר. שררך אגן זו סנהדרין שיושבת בטבורו של עולם. ומגינה על כל העולם כולו והיא דומה לסהר שיושבים בעגול כחצי ירח. תרגום ירח סיהרא ובעגולה שלימה אין יושבים מפני שצריכים בעלי דינים והעדים ליכנס ולדבר בפני כלם: ר' יהודה אומר שלשה היו. כדי שיהיו שני עדים על המזכין ושני עדים על המחייבין. ואין הלכה כרבי יהודה: ד ושלש שורות. וכל שורה של כ"ג ת"ח. שמא יחלקו הדיינים ויהיו רובן מחייבין ומעוטן מזכין. והטיה לרעה אינה ע"פ אחד. כדכתוב (שמות ג) לא תהיה אחרי רבים לרעות. וצריך להוסיף שנים שנים עד ע"א שלעולם אין מוסיפין על הדיינים יותר מע"א. הלכך צריך להוסיב לפניהם מ"ח להשלמת שבעים ואחד. ולא אורח ארעא לעשות שורות תלמידים מרובה משל דיינים. הלכך עבדינן ג' שורות: וכל אחד מכיר את מקומו. שכסדר חכמתם היו מושיבים אותם לפיכך היה כל אחד צריך להכיר

was selected and seated in the third [row]. He did not sit in the place vacated by the first; rather, [he sat] in the place suitable for him [i.e., the last seat in the third row whereas the one who advanced to the second row had been seated first in the third row]. (5) How were the witnesses instilled with fear [not to testify falsely]? Regarding capital cases the witnesses were brought in and admonished [thus]: Perhaps what you say is based only on conjecture, or hearsay, or is evidence [heard] from the mouth of another witness, or [something you heard] from the mouth of a reliable person; perhaps you are unaware that ultimately we shall scrutinize your evidence by cross examination and inquiry? Be aware that capital cases are not like monetary cases. In civil cases, one can make monetary restitution and thereby effect his atonement,

but in capital cases, he is held responsible for his blood [of the one accused] and the blood of his [potential] descendants until the end of time, for so we find in the case of Kayin, who killed his brother, that it is written [translated literally]: “The bloods of your brother is screaming out to Me” (Genesis 4:10): It does not say: The blood of your brother, rather, “The **bloods** of your brother,” meaning, his blood and the blood of his [potential] descendants. Alternatively, “The bloods of your brother;” teaches that his blood was splashed [onto many places] on trees and stones. Therefore man was created alone to teach you that whoever destroys a single life from Israel, is considered by Scripture as though he destroyed an entire world; and whoever preserves a single life from Israel, is considered by Scripture as though he had preserved an entire world. Furthermore, [he was created alone] for the sake of peace among men, that one might not say to his fellow: My father was greater than yours, and that the heretics might not say: There are many powers in heaven [and each created a man].

רבנו עובדיה מברטנורא

את מקומו: הוצרכו לסמוך. כגון שמת א' מן הדיינים: ולא היה יושב במקומו של ראשון. ולא היה אותו שנברר מן הקהל יושב במקומו של ראשון אלא במקום הראוי לו בסוף שורה השלישית לפי שהקטן מן התלמידים שבשורות גדול מן הגדול שבקהל: ה מאיימין על העדים. שלא יעידו שקר: מאומד. שהדעת נוטה שהוא כן: דיני ממונות. אם העיד לחייב לזה ממון שלא כדין. מחזירו לו ומתכפר: לפיכך נברא יחיד. להראותך שמאדם אחד נתישב מלואו של עולם: רשויות הרבה. אלהות הרבה יש וכל אחד ברא את שלו: מה לנו ולצרה הזאת. להכניס ראשנו בדאגה

להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית. ולא היה יושב במקומו של ראשון, אלא יושב במקום הראוי לו: ה כיצד מאימין (את העדים) על עדי נפשות, היו מכניסין אותן ומאימין עליהן. שמא תאמרו מאמד, ומשמועה, עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמענו, או שמא אי אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה. הו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות. דיני ממונות, אדם נותן ממון ומתכפר לו. דיני נפשות, דמו ודם ורעותיו תלוין בו עד סוף העולם, שכן מציינו בקין שהרג את אחיו, שנאמר (בראשית ד) דמי אחיך צעקים, אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך, דמו ודם ורעותיו. דבר אחר, דמי אחיך, שהיה דמו משלך על העצים ועל האבנים. לפיכך נברא אדם יחיד, ללמדך, שכל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאלו אבד עולם מלא. וכל המקים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאלו קים עולם מלא. ומפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו אבא גדול מאביך. ושלא יהו

Also, to teach the greatness of the Holy One, Blessed is He; when a man casts many coins from a single mold, they all resemble one another, but the Supreme King of kings, the Holy One, Blessed is He, fashioned each man in the mold of the first man, yet not one of them resembles another. Therefore, every single person is obliged to say: The world was created for my sake. Perhaps you [a witness in a capital case] will ask: Why do we need this anxiety [perhaps I would be better off not testifying]? [Know then:] is it not already written; “Regarding his witnessing some matter by seeing or knowing it yet he does not testify [then he must bear his transgression]”? (Leviticus 5:1) And should you say: Why should we bear responsibility for the blood of this man — surely, however, it says: “When the wicked perish, there is joy!” (Proverbs 11:11)

רבנו עובדיה מברטנורא

זו ואפילו על האמת: והלא כבר נאמר והוא עד. וחייבין אתם להגיד מה שראיתם: ושמא תאמרו מה לנו לחוב. להיות מחוייבים בדמו שלזה נוח לנו לעמוד באם לא יגיד הרי הוא אומר באבוד רשעים רנה. ואם רשע הוא אין כאן עון כלל:

Gemara Sanhedrin 37a

גמרא סנהדרין דף לו.

[The Mishnah states:] The Sanhedrin was in the form of a semicircular threshing floor. From where is this derived? Rabbi Acha bar Chanina says: Scripture states: “Your navel is like a round goblet [שררך אגן הסהר], that never lacks blended wine.” (Songs 7:3) “Your navel,” refers to the Sanhedrin. Why was it called “navel?” Because it sat at the navel of the world [i.e., at the Temple]. Why [was it called] “agan?” Because it protects [megin] the whole world. Why [was it called] “hasahar?” Because it was moon-shaped [circular shaped]. Why “That never lacks blended wine?” [Blended wine had a ratio of one third water to two-thirds wine.] Because if one of them had to leave, it was necessary to ascertain whether twenty-three still remained, corresponding to the number of the minor Sanhedrin [of twenty three which was about one third of the full Sanhedrin], in which case it

מינין אומרים, הרבה רשויות בשמים. ולהגיד גדלתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכלן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחברו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר, בשבילי נברא העולם. ושמא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת, והלא כבר נאמר (ויקרא ה) והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד וגומר. ושמא תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה, והלא כבר נאמר (משלי יא) ובאבד רשעים רנה:

was permissible for him leave, otherwise it was not [thus, the Sanhedrin never lacked “blended wine”]. “Your belly is like a pile of wheat surrounded by lilies.” (ibid.) Just as everyone benefits from a pile of wheat, so, too, does everyone benefit from the deliberations of the Sanhedrin. “Set about with lilies:” Even through a hedge of lilies [representing even minor prohibitions] they would make no breach. And this is what that Sadducee said to Rabbi Kahana: You maintain that a menstruant woman is permitted to be alone with her husband, but can fire be left near hemp without singeing it? He said: The Torah testifies regarding us: “Set about with lilies,” even through a hedge of lilies [representing even minor prohibitions] they would make no breach. Resh Lakesh derives from this verse: Your temples [רקתך] are like a pomegranate split open.” (Songs 6:7) Even the [ריקנין] empty ones among you are as full of *mitzvot* as a pomegranate [is full of seeds]. Rabbi Zera derives from this verse: “And he smelled the fragrance of [בגדיו] his garments.” (Genesis 27:27) Do not read it as *begadav* [his garments], but rather as *bogdov* [בוגדיו], [his traitors, i.e., even his traitors have a lovely fragrance from their good deeds]. In the neighborhood of Rabbi Zera there lived some lawless men. He would, nevertheless, be friendly with them so that they might repent; yet the Rabbis were not pleased with this. When Rabbi Zera passed away they said: Until now we had the short man with the singed legs [Rabbi Zera had a practice of examining himself every thirty days in fire, (see Baba Metzia 85a)] who would implore mercy for us, who will do so now? As a result they felt remorse in their hearts and repented.

וזהו במדבר דף ק"כ ע"ב

רבי שמעון פתח (תהלים כ"ה) לְדוֹר אֶלֶיךָ יִי נַפְשִׁי אֲשָׁא אֱלֹהֵי בְךָ בְּטַחְתִּי וְגוֹמַר. מֵאֵי קָא חָמָא דוֹד לְסַדְרָא הָאֵי שְׂבַחָא חֲבִי וְכִלְהוּ שְׂבַחֵי דְאִינוּן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא כְּלָהוּ שְׁלִימִין וְהָאֵי חֲסָרָא דְלֵא אֵיִת בֵּיהּ ו' וְאִמְרֵי סוֹדְרָא דָא לְמִנְפֵּל עַל אֲנָפִין. אֵלָּא (תָּא חֲזִין) רְזָא עֲלָאָה הוּא נְגִין בֵּין חֲבָרִיא. בְּשַׁעְתָּא דְלִילִיא עָאל (וְשִׁלְטָא). אֵילָנָא תַתְּאָה דְתִלְיָא בֵּיהּ מוֹתָא פְרִישׁ עֲנָפוּי וּמְכַסְיָא לְכֵלָא. וְעַל דָּא אֲתַחֲשֵׁד. וְכַל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִין מַעֲמָא דְמוֹתָא. וְאַקְדִּים בְּרֵשׁ וְהֵיב לֵיהּ פְּקוּדָא דְנַפְשִׁיהּ וְאַפְקֵדִיהּ בִּידֵיהּ בְּפְקוּדוֹנָא. וּבְגִין דְנִטִּיל לֹון בְּפְקוּדוֹנָא תֵב פְּקוּדוֹנָא לְמֵאֲרִיָּה בְּשַׁעְתָּא דְאֵתִי צְפְרָא. כִּד אֲתֵי צְפְרָא וְתֵב לְנַבִּיָּה פְקוּדוֹנִיהּ בְּעֵי לְבָרְכָא לֵיהּ לְקַדְשָׁא בְרִידָה הוּא דְאֵיהּ מְהִימְנָא עֲלָאָה. לְבַתָּר דְקָם עָאל לְבֵי כְנִישְׁתָּא מַעֲטָר בְּטוֹטְפִי. אֲתַכְסִי בְכִיסוּיָא דְצִיצִית. עָאל וּמְדַכֵּי גְרַמִּיהּ בְּקוּרָא בְּגִין בְּקַדְמִיתָא.

יֹוצָא וְאֵם לָא אֵינוּ יֹוצָא. בְּטַגְךָ עֲרִימַת חֲטִים מֵה עֲרִימַת חֲטִים הַכֵּל נִהְיִים מִמֶּנָּה אַף סְנֵהֲדִין הַכֵּל נִהְיִין מִטַּעֲמֵיהֶם. סוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים שְׁאֵפִילוּ בְּסוּגָה שֶׁל שׁוֹשְׁנִים לֹא יִפְרְצוּ בְהֵן פְּרֻצוֹת וְהֵינּוּ דְאָמַר לֵיהּ הוּא צְדוּקֵי לְרַב כִּהְנָא אֲמַרִיתוּ נָדָה שְׂרִי לְיִחוּדֵי בְהַדִּי גְבָרָא אֲפֹשֶׁר אֵשׁ בְּנִעוֹרַת וְאִינָה מְהַבְהֶבֶת אָמַר לֵיהּ הַתּוֹרָה הַעֲיֵדָה עֲלֵינוּ סוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים שְׁאֵפִילוּ בְּסוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים לֹא יִפְרְצוּ בְהֵן פְּרֻצוֹת. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר מֵהֲכָא (שם ו') כְּפִלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ אֲפִילוּ רִיקְנִין שְׁבָךְ מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרַמוֹן. רַבִּי זֵירָא אָמַר מֵהֲכָא (בְּרַאשִׁית כ"ו) וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו אֶל תְּקָרִי בְּגָדָיו אֶלָּא בּוּגְדָיו. הִנְהוּ בְרִינֵי דְהוּוּ בְּשִׁבְבוֹתֵיהּ דְרַבִּי זֵירָא דְהוּוּ מְקָרֵב לְהוּ כִּי הֵיכִי דְנִהְדְרוּ לְהוּ בְּתִיבְתָא וְהוּוּ קְפָדֵי רַבְנִין כִּי נַח נְפִשִׁיהּ דְרַבִּי זֵירָא אֲמַרִי עַד הָאֵינָא הוּוּ קִטְיִן חֲרִיקָא שְׁקִי דְהוּוּ בְּעֵי עֲלֵן רַחֲמֵי הַשְׁתָּא מָאן בְּעֵי עֲלֵן רַחֲמֵי הַרְהוּר בְּלִיבֵיהוּ וְעֵבִיד תְּשׁוּבָה:

לְבַתֵּר קָבִיל עָלֶיהָ עוֹל מַלְכוּתָא בְּסִדּוּרָא דְשִׁבְחֵי דְדָוִד דְאִינוּן סִדּוּרָא דְעוֹל מַלְכוּתָא. וּבְסִדּוּרָא דְשִׁבְחָא דָּא אֲשֵׁרֵי עָלֶיהָ הָהוּא עוֹל. לְבַתֵּר סִדּוּרָא דְצְלוֹתָא דְמִיּוֹשֵׁב וְצְלוֹתָא דְמַעוּמַד לְקִשְׁרָא לֹוּן כְּחִדָּא. תָּא חֲזִי רְזָא דְמַלְכָּא אַף עַל גַּב דְצְלוֹתָא תְּלִינָא בְּמַלּוּלָא וּדְבוּרָא דְפּוּמָא. כִּלְאָ תְּלִינָא בְּעַקְרָא דְעוּבְרָא בְּקַדְמִיתָא וּלְבַתֵּר בְּדְבוּרָא וּבְמַלּוּלָא דְפּוּמָא. מֵאֵן עוּבְרָא. אֲלָא הָהוּא דְעוּבְרָא דְעָבִיד בַּר נֶשׁ בְּקַדְמִיתָא כְּגוֹנָא דְצְלוֹתָא הוּא וְלֹא יִצְלִי בַר נֶשׁ צְלוֹתָא עַד דִּיתְחַזִּי עוּבְרָא בְּקַדְמִיתָא כְּגוֹנָא דְצְלוֹתָא. בְּקַדְמִיתָא עוּבְרָא. בְּשַׁעְתָּא דְבַר נֶשׁ קָאִים. כְּעִי לְדַבְּחָא גְרַמְיָה בְּקַדְמִיתָא. לְבַתֵּר יְקַבֵּל עָלֶיהָ הָאִי עוֹל לְפָרְשָׂא עַל רִישֵׁיהּ פְּרִישׁוּ דְמַעְוָה. לְבַתֵּר יִתְקַשֵּׁר קִשְׁוֹרָא דִּיחֻדָּא דְאִינוּן תְּפִלִּין. (מְהוּ תְּפִלִּין) תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד וְלֹא תִקְנֶא לֹוּן בְּקִשְׁוֹרָא חֲדָא בְּשִׁמְאָלָא וְעַל לְבָא כְּמָה דְאוּקִימָנָא (שִׁיר ב') שְׂמַאלוֹ תַּחַת לְרֹאשֵׁי וְגוּמַר. וּכְתִיב (שֵׁם ח') שִׁמְנֵי כַּחוֹתֶם עַל לְבָבְךָ כַּחוֹתֶם עַל יְרוּעֶךָ. וְהָא אוּקִימָנָא. וְדָא הוּא עוּבְרָא בְּקַדְמִיתָא. לְבַתֵּר בְּשַׁעְתָּא דְבַר נֶשׁ עָאל לְבִי כְּנִישְׁתָּא יְדִבִּי גְרַמְיָה בְּקַדְמִיתָא בְּקַרְבְּנִין בְּמַלּוּלָא דְפּוּמָא. לְבַתֵּר יְקַבֵּל עָלֶיהָ הָאִי עוֹל מַלְכוּתָא לְפָרְשָׂא עַל רִישֵׁיהּ (פְּרִישׁוּ דְמַעְוָה) בְּשִׁבְחֵי דְדָוִד מְלָכָא כְּגוֹנָא דְעוּבְרָא דְפְרִישׁ עַל רִישֵׁיהּ פְּרִישׁוּ דְמַעְוָה. וּלְבַתֵּר צְלוֹתָא דְמִיּוֹשֵׁב לְקַבֵּל תְּפִלָּה שֶׁל יָד לְבַתֵּר צְלוֹתָא דְמַעוּמַד דְהִיא לְקַבֵּל תְּפִלָּה דְרִישָׂא וְדָא כְּגוֹנָא דְדָא. עוּבְרָא כְּגוֹנָא דְדְבוּרָא. וְדָא בְּעוּבְרָא וּמַלּוּלָא תְּלִינָא צְלוֹתָא. וְאִי פְּנִים עוּבְרָא מַלּוּלָא לֹא אֲשַׁכַּח אַתֵּר דְשְׂרִינָא בֵּיהּ וְלֹא אִיהוּ צְלוֹתָא וְאִתְּפְנִים הָהוּא בַר נֶשׁ לְעִילָא וְתַתָּא (וְלֹא עוֹד אֲלָא) דְבְּעִינֵן לְאַחֲוָא עוּבְרָא וְלְמַלְלָא מַלּוּלָא עָלֶיהָ וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים. וְוִי לִיהּ לְבַר נֶשׁ דְפְנִים צְלוֹתֵיהּ פּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה. עָלֶיהָ כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה א') כִּי תִבְאוּ לְרֵאוֹת פְּנֵי וְגוּמַר. גַּם כִּי תִרְבוּ תְּפִלָּה אִינְנִי שׁוֹמֵעַ דְּהָא בְּעוּבְרָא וּבְמַלּוּלָא תְּלִינָא מְלָתָא:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer HaCharedim, 55

מספר חסידים סימן ג"ה

A person should go against his nature to forgive insults, so that his sins will be atoned, as it says: "Who, O God, is like You, bearing sin and passing over transgression?" (Micah 7:18) Whoever is scorned by people and this is not because of evil deeds, is destined to be exalted in the future, as it states: "Behold, My servant will prosper; he will be raised, exalted, and very high" (Isaiah 52:13) And who is that? The same one about whom it is written in a later verse: "He is scorned and ignored by people." (ibid., 53:3) Rav

יעביר על מדותיו למען יתכפרו פשעיו שְׁנַאֲמַר (מיכה ז) מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע. וְכַל הַנְּבֹנָה בְּעִינֵי אָדָם שְׁלֹא מַחְמַת מַעֲשִׂים רְעִים עֲתִיד שְׂיִתְעַלָּה שְׁנַאֲמַר (ישעיה נב) הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֲבָדֵי יְרוּם וְנִשְׂא וְגִבָּה מְאֹד וְכוּ' וְמִי הוּא אוֹתוֹ שְׁכָתוּב עָלָיו בְּמִקְרָא שְׁלֹאֲחֲרֵיו (שם ג) נִבְּזָה וְחָדַל אִישִׁים. אָמַר רַב מִתִּיבְתָא הָאִי מֵאֵן דְּאִיהוּ זְעִיר אִיהוּ רַב וּמֵאֵן דְּאִיהוּ רַב אִיהוּ זְעִיר תּוֹעֵבַת ה' כָּל גְּבַה לֵב הָאָדָם הַנְּבֹנָה וְהַנְּמָאָס אִיךָ הוּא מִתְּגַאָּה הָאֵם הוּא בְּרוּל וְכִי בְּשׂוֹר נְחוּשָׁה הֲלֹא בְּשׂוֹר רִמָּה וְתוֹלְעָה גַם בְּחַיִּיו הַכְּנִים אֲשֶׁר בְּרָאשׁוֹ וּבְכַשְׂרוֹ וְאִיךָ יִתְגַּאָּה לְבוֹ לְכֵן טוֹב לוֹ לְהִשְׁפִּיל אֶת גְּאוֹנוֹ וְאֶת רוּם

Metivta said: "Whoever is small, is great; whoever is great, is small." (Zohar Numbers 168) "Whoever is arrogant is an abomination to God." (Proverbs 16:5) How can man, who is lowly and loathsome, be proud of himself? Is he iron? Is his flesh copper? Is he not flesh, maggots and worms? Even while he is alive, he has lice in his head and on his flesh! How can his heart be proud? Therefore, it is proper for him to bring low his pride and arrogance. If he defeats

it, good. If not, let him remind himself [what will become of him on] the day of his death.

עֵינָיו אִם נִצְחוּ מוֹטֵב וְאִם לֹא יִזְכּוֹר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה:

Practical Law:

Rambam, Laws of Prayer, Chapter 6

(1) Someone who is reciting the Shmoneh Esreh prayer may not interrupt his prayer unless he is in mortal danger. Even if the king of Israel greets him, he may not respond. But he may interrupt for a king of idolators [and respond to the greeting], lest he kill him. If he is standing in prayer and sees a king of idolators or an armed bandit approaching towards him, he should make his prayer brief. If he cannot, he should stop. So, too, if he sees snakes or scorpions coming towards him; if they have reached him, and in that area it is their nature to kill, he stops praying and flees. But if it is not their nature to kill,

he does not stop. (2) Women, slaves, and minors are obligated to pray. Whoever is exempt [because of his circumstances] from reciting the Shema is exempt from prayer. All those who are accompanying the deceased, even if they are not immediately needed for carrying the bier, are exempt from prayer.

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ו

א אִין הַמִּתְפַּלֵּל מִפְּסִיק תְּפִלָּתוֹ אֲלֵא מִפְּנֵי סְכָּנַת נַפְשׁוֹת בְּלִבְדוֹ. וְאִפְּלוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ לֹא יִשְׁבֹּנוּ. אֲבָל פּוֹסֵק הוּא לְמֶלֶךְ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שְׂמָא יִהְרָגֵנוּ. הִיָּה עוֹמֵד בְּתִפְלָה וְרָאָה מֶלֶךְ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה אוֹ אֲנָס בָּא בְּנִגְדּוֹ יִקְצֹר וְאִם אֵינּוּ יָכוֹל יִפְסִיק וְכֵן אִם רָאָה נְחֻשִׁים וְעַקְרָבִים בָּאִים בְּנִגְדּוֹ אִם הִגִּיעוּ אֵלָיו וְהִיָּה דֹרְכָן בְּאוֹתָן הַמְּקוּמוֹת שֶׁהֵן מִמִּיתֵין פּוֹסֵק וּבוֹרַח וְאִם לֹא הִיָּה דֹרְכָן לְהַמִּית אֵינּוּ פּוֹסֵק: ב נְשִׁים וְעַבְדִּים וְקַטְנִים חַיִּיבִים בְּתִפְלָה וְכָל אִישׁ שִׁפְטוֹר מִקְרִיאַת שְׁמַע פְּטוֹר מִן הַתְּפִלָּה וְכָל הַמְּלוֹיִן אֶת הַמַּת אַף עַל פִּי שְׂאִין לְמַטָּה צוֹרֵךְ בְּהֵן פְּטוֹרֵין מִן הַתְּפִלָּה:

BAMIDBAR FOR THURSDAY

TORAH

במדבר ליום חמישי

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי זה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב לְבָנֵי שְׁמֵעוֹן תּוֹלְדֵיהוֹן לְזִרְעֵיהוֹן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן מְנִיבוּהִי בְּמִנִּין שְׁמֵהוֹן לְגִלְגֻלְתֵּיהוֹן כָּל דְּכוּרָא מִבְּרַ עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא כָּל נֶפֶק חִילָא: כג מְנִיבֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְשְׁמֵעוֹן חֲמִשִּׁין וְתִשְׁעָה אֲלָפִין וְתִלְתַּת מֵאוֹת: כד לְבָנֵי גֵד

כב לְבָנֵי שְׁמֵעוֹן תּוֹלְדֵיהוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם פְּקֻדֵיהוֹן בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת לְגִלְגֻלְתָּם כָּל-זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: כג פְּקֻדֵיהֶם לְמַטָּה שְׁמֵעוֹן תִּשְׁעָה וְחֲמִשִּׁים אֲלָף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: כד לְבָנֵי גֵד

(22) For the sons of Shimon, their offspring by their families, according to their fathers' household, its tally, a head-count by name of every male from twenty years old and upwards, all those who go out to the legion. (23) The tally of Shimon's tribe came to fifty-nine thousand, three hundred. (24) For the sons of